

BLOK - LOKALNA BAZA ZA OSVJEŽAVANJE KULTURE

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ O RADU - 2024.

Tijekom 2024. nastavile smo razvijati i provoditi naše programske aktivnosti, sukladno Strateškom planu 2022. - 2024. godine, prema trima ključnim linijama: Muzej susjedstva Trešnjevka / kultura u kvartu, društveni angažman kroz umjetnost te angažman za bolje radne uvjete u kulturi.

Na organizacijskoj razini BLOK je u ožujku 2024. počeo koristiti dvije uredske prostorije unutar MO Samoborčak koji se nalazi samo nekoliko kućnih brojeva dalje od Nove BAZE. Na taj način značajno su se poboljšali radni uvjeti za BLOK-ove zaposlenice, budući da prostor Nove BAZE nije adekvatan za svakodnevni uredski rad. Ujedno, prostor se rasteretio za kvalitetniju realizaciju različitih programa prvenstveno oslobođenjem dijela kvadrature, ali i određenim preinakama i obnovom prostora koje su se pokazale nužne prilikom pripreme kompleksne izložbe koja je planirana za prvu polovicu godine. No, važno je istaknuti da time problem nedovoljnih i neadekvatnih prostornih kapaciteta nije riješen, korištenje prostorija u MO Samoborčak je privremeno i ne predstavlja dugoročno rješenje, a ne rješava ni BLOK-ove potrebe za većim programskim prostorom i skladištem, stoga određeni dio programa, pogotovo diskurzivnih, provodimo u drugim prostorima poput UHA/DAZ ili MAZ. Tema BLOK-ovog adekvatnog prostora na Trešnjevci tako još uvijek ostaje otvorena, nadajući se da će dugo iščekivani natječaj Grada Zagreba za najam prostora udrugama u kulturi koji tek treba biti raspisan, moći ponuditi bolje rješenje od postojećeg.

U želji da intenziviramo komunikaciju Radnog tijela i Skupštine, u veljači smo organizirali neformalni sastanak s članstvom, a jedna od bitnih tema bila je upravo dugoročnija potraga za većim i adekvatnijim programskim prostorom. Zbog intenziteta aktivnosti krajem godine na redovnoj godišnjoj sjednici Skupštine usvojena je odluka da se trajanje trenutnog Strateškog plana 2022. - 2024. produlji do kraja 2025. godine, tako da će se zaposlenice BLOK-a, zajedno sa svim zainteresiranim članovima udruge baviti izradom Strateškog plana 2025.-2027. početkom 2025. godine.

Na području financiranja BLOK-ovih programa valja istaknuti potpuno ukidanje financiranja programa Muzeja susjedstva Trešnjevka od strane Ministarstva kulture i medija, usprkos prijedlogu kulturnog vijeća da se ono uvrsti kao financirani program, čime je uskraćen značajan dio sredstava i time onemogućena realizacija jednog dijela planiranog programa.

Dobivanjem trogodišnje institucionalne potpore Grada Zagreba, BLOK je uspio ojačati organizacijsku stabilnost za 2024. što je uključilo i zaposlenje Jelene Božić u sudenom na poziciju administratora na pola radnog vremena. Time je zaposlenica Maja Blažević, čije

je radno mjesto od listopada 2023. godine prošireno i na asistenciju programa, rasterećena administratorskih zadataka kako bi se više mogla posvetiti izvršavanju programa.

MUZEJ SUSJEDSTVA TREŠNJEVKA / KULTURA U KVARTU

Okosnicu ove programske linije čine aktivnosti Muzeja susjedstva Trešnjevka, projekta koji spaja progresivne muzeološke prakse utemeljene na participaciji građana u izgradnji inovativnog i demokratskog modela upravljanja muzejem. Program obuhvaća različite formate: skupljanje artefakata iz lokalne povijesti kroz participaciju zajednice te njihovu kontekstualnu obradu i reprezentaciju u virtualnom fundusu, edukativne ture o povijesti kvarta, kreativne radionice, umjetnička istraživanja te produkcije umjetničkih radova, izložbi, intervencija u javnom prostoru, filmskih i glazbenih programa temeljenih na fundusu i tematskim istraživanjima.

Godinu smo započele gostovanjem u HULU Split s izložbom „BLOK: umjetnost u susjedstvu“ 29. siječnja, na kojoj su predstavljeni radovi Božene Končić Badurina, Marka Tadića i Ane Kuzmanić producirani u okviru programa Muzej susjedstva Trešnjevka - živa baština. Time smo publici izvan Zagreba pokazale kustosku praksu i posebne metodologije koje razvijamo kroz taj program.

Prvo izdanje u novopokrenutoj Biblioteci MST "Divlji rast" Ane Kuzmanić i Luke Bekavca predstavljeno je u veljači čime smo otvorili programsku sezonu Muzeja susjedstva u Novoj BAZI. Dvojezična umjetnička knjiga svoje korijene vuče iz istraživanja i izložbe koju je Kuzmanić realizirala u Novoj BAZI 2022. te priča Luke Bekavca koje se nadovezuju na spomenute likovne radove. Novopokrenuta Biblioteka MST spaja pisanu riječ — književnost, esejistiku i njihove hibride - s vizualnom umjetnošću, a nadovezuje se na višegodišnje kulturno-umjetničke programe realizirane u okviru Muzeja susjedstva Trešnjevka s posebnim naglaskom na oblikovanje pristupačnih

izdanja koja će na čitanje i gledanje pozivati široki krug publike. Pred kraj godine krenulo se u pripremu novog izdanja biblioteke „Jadrankin prvi život“ – proizašlog iz istoimene izložbe iz 2023., a knjiga će biti objavljena u travnju 2025.

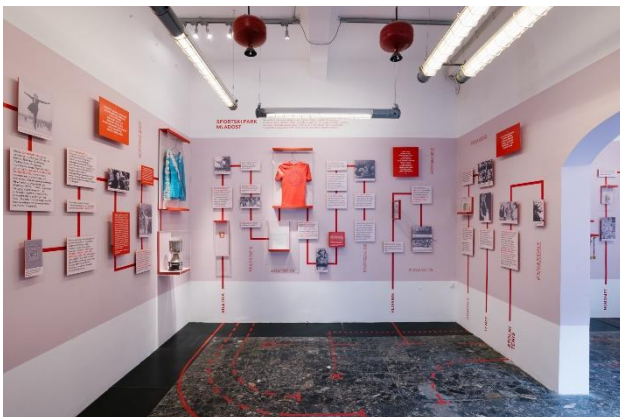

Početak ožujka započelo je novo, treće izdanje radionice "Papir koji liječi: kolaži i riječi", a koja je zapravo "spin off" Badurinina istraživanja te se odvila u suradnji s renomiranom književnicom Oljom Savičević Ivančević. Radionica, namijenjena osobama koje žive i/ili rade na Trešnjevci, okupila je kroz 5 susreta polaznice i polaznike različitih dobi, razina obrazovanja i pozadina, kako bi

sudjelovali u procesu književno-likovnog stvaranja. Svake godine radionica ima različitu temu, a ove godine to je bila svima potreban krov nad glavom, stanovanje i sve radosti i glavobolje koje iz njega proizlaze. Radionica predstavlja obrazovni program koji nije teorijske ili aktivističke naravi, već podrazumijeva kreativno izražavanje, i koji nije namijenjen publici iz područja kulture i aktivizma, već osobama koje su često isključene iz suvremene umjetnosti, kojima je ovo, u većini slučajeva, prvi susret s ovim tipom radionica i sa suvremenim likovnim izričajima. Radionica je završila javnom prezentacijom u svibnju na kojoj su polaznice i polaznici javno predstavili svoje radove među prijateljima, obitelji i BLOK-ovom publikom u obliku jednodnevne izložbe kolaža i čitanja priča nastalih na radionici. Javno izlaganje produkata radionice na polaznice ima izrazito osnažujući učinak te predstavlja priliku za socijalizaciju, nakon više od

mjesec dana redovitog zajedničkog rada, dijeljenje iskustava radionice sa širim krugom, upoznavanje relevantnih osoba iz područja likovnosti, književnosti i drugih umjetničkih disciplina koje čine BLOK-ovu publiku i prate programe u BAZI.

U ožujku je započet ključni program koji je definitivno obilježio godinu iza nas: "Trešnjevačke igračice: crtice iz sportske povijesti kvarta". Kao uvod, ponovljena je lanjska tura koju je vodila suradnica, novinarka i istraživačica Ivana Perić, a posjećena je ključna kvartovska sportska

infrastruktura. Turom su se iz zaborava izvukla važna imena ženskog sporta, ali i istaknuli manje poznati sportovi, nevidljivi rad u pozadini sportskih uspjeha te važnost amaterskog i široko dostupnog sporta. Na početku i kraju ture obišli smo i dva murala Ene Jurov na kojima su oslikane zaboravljene igračice, sportske radnice i navijačice. Izložba, kojoj je prethodilo opsežno istraživanje, ali i prilagodba prostora Nova BAZA, „Trešnjevačke igračice: crtice iz sportske povijesti kvarta“ otvorena je krajem travnja te privukla veliki interes medija i publike. Uz autorice izložbe, Ivanu Perić, Anu Kutleša i Dunju Kučinac, u realizaciji svojim se ilustracijama pridružila Ena Jurov, te Petra Milički i Katarina Perić koje potpisuju postav i grafička rješenja izložbe. Partner na projektu je bio Centar za kulturu Trešnjevka, a kroz realizaciju uspostavile su se i druge suradnje, kao prvo s Hrvatskim sportskim muzejem koji je posudio dio građe iz svog fundusa, te Hrvatskim školskim muzejem i Muzejem grada. Ostvarena je suradnja i s institucijama koje vode javne sportske objekte (SD Trešnjevka, Kuglana Pongračevo, RSC Jarun). Važan dio projekta bila je intervencija u javnom prostoru: postavljena su tri panela posvećena sportašicama i radnicama u sportu čime smo privremeno obilježili doprinos triju žena sportskoj povijesti Zagreba. Ovom intervencijom htjele smo se referirati na jarunsku Aleju velikana hrvatskog sporta kao najznačajniji prostor kolektivnog sportskog pamćenja u gradu Zagrebu a koji jasno odražava rodnu nejednakost u sportu. U okviru izložbe održano je i vodstvo te prikupljanje građe za virtualni fundus u kojem su sudjelovale bivše trešnjevačke košarkašice, rukometašice i trener ženskog ragbija te se tako razvoj virtualnog fundusa na organski način povezao s javnim programom. Objavljen je i audio podcast Ivane Perić s Mirom Bjedov i Jasnom Pepeunik, košarkašicama kluba Monting.

Krajem lipnja održala se dvodnevna radionica koju su zajednički osmislile umjetnice Teuta Gatolin i kustosice Tena Starčević pod nazivom „Razonoda s arhivima: drugi život pospremljenih stvari“ kao svojevrsni nastavak Teutine lanjske izložbe „Toplina“. Online arhiva Muzeja susjedstva Trešnjevka poslužila je kao polazna točka istraživanja povijesti kvarta, a polaznici su kombinirajući vizualne materijale iz arhive pomoću tehnika kolaža i skenografije (manipulacije skenerom) stvarali vizuale iz kojih su nastajale razglednice, prišivke, naljepnice.

Zadnji program prije ljetne pauze već ustaljeno pripada kinu na otvorenom. Devetu godinu zaredom i u proširenoj verziji „Kino Trešnja“ održala je kino projekcije u tri termina na tri lokacije: pored Kina na placu, na inicijativu i uz podršku žena iz mjesne samouprave (prije svega Lane Vukovinski i Elvire Mulić) organizirale smo Kino na pruzi na Munjarskom putu i Kino “Mladost” pored vanjskog bazena na SP Mladost koji je obnovljen i proširen još 1987. godine za potrebe Univerzijade. I ove godine selektorica filmova bila je Dina Pokrajac koja je u specifičnostima svake od lokacija pronašla tematske okosnice prikazivanih filmova. Na Munjarskom putu, nekadašnjoj trasi popularnog vlaka Samoborček, tako su se prikazivali kratki filmovi različitih žanrova na temu vlaka i željeznice, Kino na placu za temu je imalo hranu, a Kino Mladost prikazivalo je filmove posvećene mladosti koji nas vode u to neobično doba na pragu između dječjeg svijeta i svijeta odraslih kada sve otkrivamo prvi put.

U rujnu je u prostoru Nove BAZE održana izložba Franjke Prše „Originalni trenutak 3“. Autorici smo ustupile prostor za predstavljanje svog diplomskog rada na temu Trešnjevke i Štacuna. Serija izložbi tematizira Trešnjevku – njezinu kaotičnu, razigranu, originalnu, nesavršenu stranu – koja je takva zbog svojih stanovnika koji su življenjem svojih života spontano oblikovali svaki njen ugao, a „Originalni trenutak 3“ fokusira se na Trešnjevku danas. Prša je predstavila nekoliko kulturnih i originalnih trenutaka s Trešnjevke koji su prepoznatljivi svim njenim stanovnicima, a i onima koji Trešnjevku samo posjećuju.

U drugom dijelu godine održana je izložba “Dom zdravlja” Marka Ercegovića i Igora Lasića. Izložba je temeljena na višegodišnjem istraživanju novinara Igora Lasića i fotografa Marka Ercegovića na temu primarne zdravstvene zaštite i javnog zdravstva s posebnim fokusom na trešnjevačke Domove zdravlja. Kao i prethodni zajednički projekt ovog dvojca, donosi formu sličnu novinskoj reportaži, a

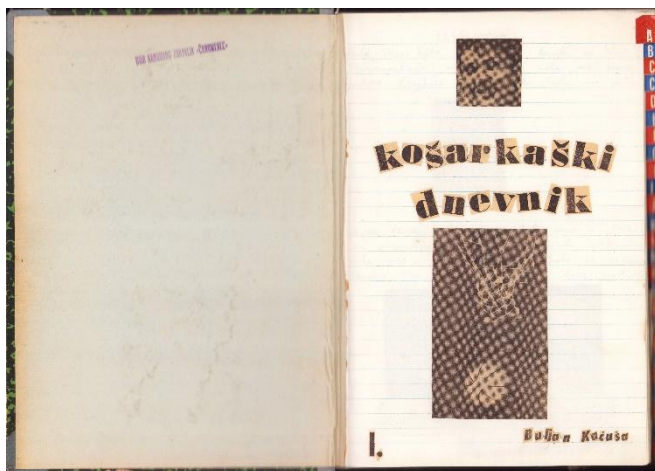
kakva je gotovo istisnuta iz domaćih medija. Realizacija istraživanja podrazumijevala je i službeno partnerstvo s ustanovom Dom zdravlja Zagreb Zapad. O doseg u izložbe van kulturno-umjetničkih krugova i njezinom širem društvenom značaju najbolje govori činjenica da je i prije zatvaranja stigla inicijativa Nastavnog zavoda za javno zdravstvo dr.

Andrija Štampar da se izložba pokaže unutar njihovih prostora kako bi je vidjelo što više osoba profesionalno uključenih u sustav javnog zdravstva u Zagrebu.

Pred kraj godine, u studenom, održale smo drugo prikupljanje virtualnog fundusa Muzeja susjedstva Trešnjevka te ga vezali uz novo istraživanje povijesti stanovanja u neboderima na Ulici braće Domany na Srednjacima umjetnice Maje Marković, koje se nastavlja u 2025. godini. Time smo nastavile još snažnije povezivati proces izgradnje i razvoja fundusa s ostalim kulturno-umjetničkim programima u okviru Muzeja susjedstva Trešnjevka. Marković je u okviru svog istraživanja sudjelovala u prikupljanju

građe te intervjuirala stanare nebodera o tome kako se živjelo prije, a kako danas. Nova produkcija Maje Marković temelji se na istraživanju stambenih nebodera na zagrebačkim Srednjacima, njihove povijesti i konteksta izgradnje, ali i njihova trenutnog stanja i aktualnog korištenja. Riječ je neboderima koje je projektirala Stanka Kovačić in der Mühlen. U suradnji s povjesničarkom arhitekture Lidijom Butković Mićin, Marković istražuje stambene nebodere kao važan dio modernističkog socijalizma s posebnim naglaskom na ulogu žena projektantica te paralelno stupa u direktan odnos s današnjim stanovnicima nebodera na Srednjacima.

Fundus je obogaćen fotografijama ne samo života u spomenutim neboderima, nego i u širem kvartu, na Srednjacima, Horvatima, Jarunu i Knežiji. Osobito izdvajamo priloge bivše trešnjevačke košarkašice Kaćuše Buljan, koja danas živi na Jarunu, a čija je arhiva za kraj godine dodatno obogatila segment ženskog sporta u našem fundusu. Važno je reći da priloge za fundus nismo prikupljali i obrađivali samo na javnim događanjima, nego komunikacijom sa susjedima tijekom cijele godine te smo u 2024. objavili 70 novih artefakata, a prikupili i više, koje nastavljamo obrađivati u 2025. godini. Također, čitave smo godine kroz suradnju s novinarkom Ivanom Perić fundus u formi kratkih crtica i vizuala prezentirali na našim društvenim mrežama.

U 2024. započeto je i drugo umjetničko istraživanje i to međunarodnog predznaka. Njemački kolektiv Ligna s kojim je BLOK imao prilike u prošlosti surađivati već dvaput, kroz dva su istraživačka boravka u prvoj polovici godine istraživala zagrebačku i trešnjevačku željeznicu, a rad će biti predstavljen u drugoj polovici 2025. godine. U

prosincu je plan bio započeti projekt "Saniboj: trešnjevački elektro-pionir", no predavanje i radionica su se zbog bolesti morali otkazati i prebaciti za sljedeću godinu.

Prepoznatost Muzeja susjedstva Trešnjevka kao jedinstvenog primjera kulturno-umjetničkog rada u lokalnoj zajednici vidljiv je i iz brojnih poziva za gostovanja, predavanja i vodstva za različite stručne skupine i širu javnost. U travnju smo Sveučilištu u Zadru, odnosno polaznicima u okviru Erasmus+ BIP projekta o municipalizmu predstavili projekt MST i održali turu po Trešnjevci. U suradnji sa ALU Zagreb ugostili smo njihov program Grad na drugi pogled i organizirale predavanja za studente u okviru kolegija „Umjetnost u javnom prostoru“. Suorganizirale smo i sudjelovale na u programu School of Common Knowledge u Zagrebu i Ljubljani, koji je organizirao Muzej suvremene umjetnosti u Zagrebu, u svrhu programskog samokapacitiranja, kustoskog razvoja i međunarodnog umrežavanja. U sklopu programa u Zagrebu za sve polaznike održale smo predavanje o MST i radu BLOK-a u zajednici. S prezentacijom rada BLOK-a i Muzeja susjedstva Trešnjevka gostvali smo u programu Kultivist Operacije grad, surađivale smo s Pogonom na organizaciji ture za njihove međunarodne partnere, a sa Zakladom Kultura nova kroz gostovanje i predstavljanje MST-a na programu Philea Arts and Culture Funders Forum. Rad MST-a predstavile smo i na programu „Grad po mjeri zajednice: kreativnost kvartovskog aktivizma“ Hrvatskog P.E.N. Centra.

DRUŠTVENI ANGAŽMAN KROZ UMJETNOST

Ova programska linija obuhvaća produkciju izložbi društveno-angažirane umjetnosti u BAZI i drugim izlagačkim prostorima, kontinuirani edukativni program "Politička škola za umjetnike (i sve zainteresirane)" koji je od 2021. prešao u bijenalni format te se izmjenjuje sa Kongresom umjetnika i kulturnih radnica, diskurzivni program "Mikropolitike", jednokratne edukativne programe, publikacije, predavanja i radionice skrojene za specifične društvene skupine u sklopu pojedinačnih projekata, te izdavaštvo.

U siječnju 2024. godine u prostoru Nove BAZE održala se promocija petog izdanja u biblioteci Tendencija, izbora tekstova marksističke feministkinje Lise Vogel okupljenih pod naslovom "Umjetnost, feminizam, klasa". Knjigu besplatno dijelimo svima zainteresiranima. Uz urednicu i prevoditeljicu Vesnu Vuković, na promociji su govorile Andreja Gregorina, suradnica BLOK-a i Ljiljana Kolečnik sa Instituta za povijest umjetnosti.

„Umjetnost, feminizam, klasa“ sastoji se od tri eseja koji „predstavljaju izdvojenu pojavu

u okviru feminističke intervencije u disciplinu i drugovalnog, kulturnog feminizma, koji je forsirao politiku razlike tražeći specifične ženske kvalitete, često upravo u sferi umjetnosti. Nasuprot tome Vogel zauzima materijalističku poziciju i u svojim analizama naglasak stavlja na instituciju visoke umjetnosti te na njezinu ideološku izdvojenost i socijalnu izolaciju." Knjiga, koju je moguće besplatno nabaviti u Novoj BAZI, također je široko distribuirana u gradske knjižnice te specijalizirane fakultetske knjižnice. Naslov je također bio promoviran u Sarajevu u rujnu, u okviru festivala Female Art Rising, u suradnji s Udruženjem za podsticanje i istraživanje izvedbenih umjetnosti u BiH "Kontakt" i Udruženjem za kulturu i umjetnost Crvena.

Prošle je godine održano i sedmo izdanje Političke škole za umjetnike i sve zainteresirane podnaslova „Zov dolazi iz šume“ u formatu u od pet tematskih blokova u Zagrebu te jednog terenskog bloka u Topuskom. Ovogodišnje izdanje organizirano je u suradnji s Odjelom za kulturu Srpskog narodnog vijeća, s ciljem obilježavanja 80. godišnjice Prvog kongresa kulturnih radnika, koji je krajem juna

1944. u Topuskom okupio umjetnike i kulturne radnice uključene u antifašistički otpor. U pozivu za kongres Vladimir Nazor je tada zapisao: "I taj zov dolazi iz šume, iz te naše pouzdane i čudotvorne partizanske šume, dok je narodni ustanak još u jeku, oslobodilačka borba još nedokončana". Škola je okupila dvadesetak polaznika, a predavačice i voditelji ture i radionice u 2022. godini su bili: Stipe Ćurković, Ankica Čakardić, Jakov Kolak, Delavska svetovalnica, Andreja Gregorina, Espi Tomičić, Hrvoje Radovanović, Krešimir Zovak, Ivana Perić, Nikola Vukobratović, Igor Drvendžija, Vesna Vuković, Odjel za kulturu SNV-a (Tena Bakšaj, Nikola Puharić i Aneta Vladimirov), Udruženje KURS (Mirjana

Radovanović i Miloš Miletić) te Igor Mrkalj. Uz predavanje i diskusiju u zagrebačkom dijelu škole, u Topuskom su održana tri predavanja vezana uz tematiku Prvog kongresa kulturnih radnika, dvodnevna radionica linoreza koju je vodilo Udruženje Kurs na temu pjesme Kontrapunkt palestinskog pjesnika Mahmuda Derviša te terensko predavanje u Glini.

S obzirom na to da je radionica linoreza u Topuskom bila iznimno uspješna, linorezi su predstavljeni na javnom događaju u rujnu u zagrebačkoj galeriji Klet. Osim što su pokazani na jednodnevnoj izložbi, linorezi su u suradnji s tiskarom SMAK press odštampani i u fanzinu (naklada: 300 primjeraka) koji je dizajnirao KURS, zajedno s inegralnom verzijom cijele Darviševe pjesme u prijevodu Tatjane Botić iz Novog Sada. Osim toga, grafike su otisnute i na majice. Događanje, na kojem se okupilo oko 100-ak ljudi, pripremljeno je u suradnji s Inicijativom za slobodnu Palestinu, a fanzini i majice dijeljeni su na događanju za solidarne donacije, koje su prosljeđene Inicijativi. Preostali fanzini i majice dijeljeni su za donacije i na izložbi „Učinili smo što smo mogli, zapamtite nas“ Sindikata novinara Hrvatske o palestinskim novinarima, postavljenoj u listopadu 2024., također u galeriji Klet. Time je antifašističko naslijeđe Topuskog obilježeno solidarnom gestom i povezivanjem sa širim pokretima za društvenu pravdu.

Krajem godine privela se kraju i priprema novog izdanja iz biblioteke Tendencija naziva „Za nesavršeni film: Tekstovi i manifesti treće kinematografije“ koja okuplja sedam ključnih tekstova i manifesta tzv. treće kinematografije, tj. one koja se suprostavlja tradicionalnim kinematografijama Hollywoda i Europe, ističući se svojom militantnošću i direktnim angažmanom u društvenim pokretima 60-ih i 70-ih godina, internacionalističkom misli, kao i specifičnošću pristupa filmskoj proizvodnji i distribuciji, te generalno tretiranju filma kao događaja. Urednica izdanja je Karla Crnčević.

U 2024. započele smo sasvim novi edukativno-interdisciplinarni program o društveno angažiranom i kritičkom pristupu muzejima i baštini „Praktikum za angažirani pristup baštini“ namijenjen studentima i studenticama društveno-humanističkih znanosti (muzeologije, arhivistike, povijesti umjetnosti, povijesti, etnologije i antropologije, sociologije, novinarstva, politologije), arhitekture, dizajna, umjetničkih akademija i drugih studija, uz potporu fondacije Foundation for Arts Initiatives. Radionica se održavala od 23. listopada do 13. studenoga i sastojala se od šest susreta koji su kombinirali predavanja, terenski rad i radionice i na kojima je 13 polaznika i polaznika kroz praktičan rad, diskusije, vježbe, posjete muzejima i upoznavanja s

konkretnim praksama problematiziralo aktualne izazove u muzeologiji i pristupu baštini. Praktikum se sastojao od uvodnog sastanka i predstavljanja programa Muzeja Trešnjevka, terenski obilazak kvarta i praktični zadatak interpretacije virtualnog fundusa Muzeja susjedstva. Na drugom susretu posjetili smo Ogulin i Zavičajni muzej Ogulin, Drežnicu te spomenički kompleks posvećen partizanskoj bolnici br. 7 na Javornici s članovima tima projekta Baština odozdo | Drežnica: Tragovi i sjećanja 1941.–1945. koji su na kraju u Zadružnom domu Drežnica održali predavanje i predstavili svoj rad. U sklopu trećeg susreta polaznici su posjetili Muzej grada Zagreba i za zadatak analizirali jedan dio stalnoga postava nakon čega su svoja zapažanja izložili na zajedničkoj diskusiji održanoj u susjednoj Zvezdarnici Zagreb. U jednom od susreta polaznici su sudjelovali na radionici s kustosicama Anom Knežević i Emiliom Epštajn iz Muzeja afričke umjetnosti u Beogradu. Praktikum je uključivao i javni seminar o društveno angažiranim muzejima – tri studije slučaja te završni sastanak s prezentacijama vježbe "problem triju objekata" (koja je rađena individualno tijekom programa). U osmišljavanju i provedbi radionice surađivali smo s Teom Kantoci, nezavisnom kustosicom i muzeologinjom čiji rad u istraživanju baštine karakterizira snažan feministički predznak, a što uključuje istraživanja u modnim industrijama, nezavisnim arhivima, praksama temeljenim na skrbi.

S obzirom na tematsku srodnost, seminar „Mikropolitike 2024.: seminar o društveno-angažiranim muzejima“ integriran je u ovaj program kao segment koji je otvoren i široj javnosti. Održan je 7. studenog u prostoru Društva arhitekata Zagreba / Udruženja hrvatskih arhitekata, a predstavile su se tri međunarodne studije slučaja: Muzej afričke umjetnosti u Beogradu, L'AMuLoP |

Association pour un musée du logement populaire du Grand Paris (Udruženje za muzej javnog stanovanja šireg pariškog područja) iz Pariza te MUBIG | Museo di Comunità (Muzej zajednice) iz Milana. Riječ je o primjerima progresivnog, demokratičnog pristupa baštini. Sva tri primjera predstavljena su publici kroz predavanja te zajedničku diskusiju svih okupljenih. MUBIG je projekt muzeja zajednice pokrenut 2020. godine u milanskoj radničkoj četvrti Greco. Pokrenuo ga je kolektiv arhitekata, edukatora i urbanista ABCittà u partnerstvu s Pinacoteca di Brera and Stazione Radio. U prostoru u kojem je muzej smješten, organiziraju programe za zajednicu, kako kulturno-umjetničke i edukativne (izložbe, urbane ture, audio ture kvartom itd.), tako i one šire društvene namjene (igraonicu za djecu, komunalnu praonicu rublja, kvartovsku knjižnicu, program posudbe bicikala itd.). AMuLoP je pariška udruga koja radi na muzejskom projektu posvećenom društvenom stanovanju i povijesti radništva i radničke svakodnevice u predgrađu sjevernog Pariza. Okuplja kolektiv srednjoškolskih i visokoškolskih nastavnika, povjesničara, sociologa, glumaca i stručnjaka iz polja baštine. Projekt želi doprinijeti

afirmaciji radničkog naslijeđa koje se u dominantnim narativima i institucijama često zanemaruje i diskreditira. Najveći dosadašnji program kolektiva je izložba “HLM Life” odnosno “Priče stanovnika radničkih stanova u Aubervilleu 1950.-2000.” Muzej afričke umjetnosti je prvi i jedini muzej u regiji koji je posvećen isključivo kulturama i umjetnostima afričkog kontinenta. Osim stalnog postava, koji čine artefakti zapadnoafričke umjetnosti, kroz izložbe, izdavačku djelatnost, istraživanje arhivske građe osnivača Muzeja Vede Zagorac i Zdravka Pečara i naslijeđa nesvrstanih te program medijacije Muzej se afirmirao kao specifičan primjer angažiranog i antikolonijalnog pristupa afričkoj kulturi i naslijeđu te promocije multikulturalnosti i kulturne raznolikosti.

Na poziv MSU-a u rujnu smo predstavile Političku školu za umjetnike i Aplauz ne plaća stanarinu u okviru „Škole propagande“, popratnog programa izložbe „Propagandna stanica“ Jonasa Staala.

ANGAŽMAN ZA BOLJE RADNE UVJETE U KULTURI

Okosnica ove programske linije u 2024. godini bili su programi i aktivnosti kroz koje smo se bavili organiziranjem i edukacijom kulturnih radnika i umjetnica u borbi za bolje radne uvjete, a koja je proizašla iz potrebe da zajedno s kolegama i suradnicima reagiramo na kulturnu politiku koja gura umjetničku proizvodnju na tržište i srozava radne uvjete. Kroz ovu programsku liniju utjecali smo na podizanje svijesti o važnosti borbe za bolje radne uvjete i pravednije radne angažmane u sektoru kulture i civilnog društva, prvenstveno kroz program „Aplauz ne plaća stanarinu“, te radili na konkretnom zagovaranju kulturnih politika koje će omogućavati bolje radne uvjete u polju. U prvoj polovici 2024. završen je prethodni ciklus “Aplauz ne plaća stanarinu: edukacija mladih o radničkim pravima u kulturi” i u studenom započeti novi pod nazivom “Aplauz ne plaća stanarinu: radionice o radničkim pravima za mlade umjetnice i kulturne radnice” koji će se

nastaviti i u 2025. SPID je od lani službeni partner programa, a tako će se nastaviti i dogodne. U sklopu prethodnog programa u prvom dijelu godine projekt smo završili medijskim kampanjama: provedena je online kampanja koja se sastojala od 10 vizuala i pratećih tekstova te 2 podcasta, a bila je usmjerena na edukaciju i osnaživanje šireg kruga mladih i drugih umjetnika i kulturnih radnica te senzibilizaciji šire javnosti. Programom se doprinijelo podizanju svijesti o važnosti suzbijanja prekarizacije i načinima borbe za bolje radne uvjete u polju kulture i umjetnosti; izrađeni su materijali o radničkim pravima, sindikatima, strukovnim udrugama, mogućnostima organiziranja i metodama pregovaranja za bolje radne uvjete. Online kampanja je diseminirana među kulturnim radnicima i umjetnicama, strukovnim udruženjima, organizacijama nezavisne kulture, umjetničkim organizacijama i institucijama iz i ostatka Hrvatske.

Tijekom studenog započeo je novi programski ciklus tj. njegovo treće izdanje pod nazivom

„Aplauz ne plaća stanarinu: radionice o radničkim pravima za mlade umjetnice i kulturne radnice“ koji je okupio 15 polaznika - mlade umjetnike, freelancere, kulturne radnike između 20 i 30 godina iz Zagreba koji studiraju ili su nedavno uključeni u tržište rada. Kroz sedam blokova održana su predavanja i diskusije, te čak četiri različite radionice koja su ponudila znanja o odnosu umjetnosti i rada, povijesti i sadašnjosti radničkih borbi, specifičnostima i vrstama zaposlenosti u kulturi i umjetnosti, sindikatima i načinu organiziranja, te postojećim alatima zaštite radničkih prava u polju umjetnosti i kulture s ciljem direktnog osnaživanja sudionika i sudionica za pregovaranje boljih radnih uvjeta. Predavanja su održali Ana Kutleša, Jaka Primorac i Jakov Kolak, a Karla Crnčević, Nina Gojić, Marta Krešić, Katarina Pender, Ivana Perić i Lucija Pilić sudjelovali su na posebnoj sesiji s izlaganjima i diskusjom o borbama unutar strukovnih organizacija. Josipa Lulić vodila je radionicu „Radni uvjeti u kulturi kroz kazalište potlačenih“, Lana Hosni radionički program o pretpostavkama, uvjerenjima i navikama koje kruže u kontekstu rada u umjetnosti i kulturi, Jasna Žmak radionicu pregovaranja „Umjetnica može biti asertivna“, Jakov Kolak radionicu o sindikalnom organiziranju. Dio programa bit će realiziran i početkom 2025. godine kada će u siječnju javno predavanje održati slovenska sociologinja i teoretičarka Katja Praznik, a nakon njega uslijedit će zajednička diskusija s kulturnim radnicama i umjetnicama koje s u lokalnom kontekstu bave ovim temama. Snimku programa distribuirat ćemo online. Četvrto izdanje programa prijavit ćemo na novi ciklus natječaja za razdoblje 2025./2026. također u partnerstvu sa SPID-om.

U 2024. nastavile smo sa sudjelovanjem u Forumu za pravedne prakse Zaklade Kultura Nova, participativnom procesu kreiranom s ciljem stvaranja boljih i pravednijih uvjeta rada u organizacijama civilnog društva u području suvremene kulture i umjetnosti u Republici Hrvatskoj. Participativni proces uključuje sve zainteresirane predstavnike

civilnog društva u suvremenoj kulturi i umjetnosti u zajedničko definiranje mogućih mehanizama integracije pravednih praksi u rad Zaklade i izvan nje. Iz ove linije izdvajamo i sudjelovanje naše predstavnice na press konferenciji Saveza udruga Klubtura održanoj u svibnju 2024. povodom netransparentnog postupanja Ministarstva kulture i medija, odnosno javnih potreba u kulturi Republike Hrvatske, u području interdisciplinarnih i novih kulturnih i umjetničkih praksi za 2024. godinu.

***fotografije:** otvorenje izložbe „BLOK: Umjetnost (u) susjedstvu“, Salon Galić, Split (foto: Žaklina Antonijević (HULU-Split), promocija knjige „Divlji rast“ Ane Kuzmanić i Luke Bekavca (foto: Dunja Kučinac), radionica „Papir koji liječi: kolaži i riječi“ (foto: Luka Pešun), javna prezentacija radionice „Papir koji liječi: kolaži i riječi“ (foto: Luka Pešun), izložba „Trešnjevačke igračice: crtice iz sportske povijesti kvarta“, postav (foto: Luka Pešun), intervencija u javnom prostoru, paneli na RSC Jarun (foto: Luka Pešun), radionica „Razonoda s arhivima: drugi život pospremljenih stvari“ (foto: Tena Starčević), Kino Trešnja - Kino Mladost (foto: Luka Pešun), izložba „Dom zdravlja“ Marka Ercegovića i Igora Lasića (foto: Luka Pešun), Srednjaci, Jarun, Knežija - prikupljanje virtualnog fundusa Muzeja susjedstva Trešnjevka i umjetničko istraživanje Maje Marković (foto: Luka Pešun), radionica linoreza Udruženja KURS u sklopu Političke škole za umjetnike i sve zainteresirane (foto: Luka Pešun), Politička škola za umjetnike i sve zainteresirane u Topuskom (foto: Luka Pešun), promocija fanzina / mape grafika nastale na radionici linoreza, predstavljanje u Galeriji Klet (foto: Luka Pešun), „Praktikum za angažirani pristup baštini“ – terenska nastava u Drežnici (foto: Tea Kantoci), „Mikropolitike 2024.: seminar o društveno-angažiranim muzejima“ DAZ/UHA (foto: Luka Pešun), Škola propagande, MSU (foto: Vedran Benović), jedan od vizuala u promotivnoj kampanji programa „Aplauz ne plaća stanarinu: Edukacija mladih o radničkim pravima u kulturi“ (dizajn: Lana Grahek), Strukovne borbe: izlaganja i diskusije – u sklopu programa „Aplauz ne plaća stanarinu: radionice o radničkim pravima za mlade umjetnice i kulturne radnice“ (foto: Dunja Kučinac)

Podrška 2024.

Programe 'Muzej susjedstva Trešnjevka - živa baština', 'Virtualni fundus Muzeja susjedstva Trešnjevka', 'Mikropolitike 2024.: Čija baština? Muzeji, arhivi i društveni angažman', Biblioteka MST 2024., objavljivanje knjige „Za nesavršeni film: Tekstovi i manifesti treće kinematografije“, Kino Trešnja 2024., 'Dom zdravlja – izložba Marka Ercegovića i Igora Lasića', 'Trešnjevačke igračice: ženski sport u kvartu i svijetu' te 'Saniboj, trešnjevački elektropionir' podupire Gradski ured za kulturu i civilno društvo Grada Zagreba. Program 'Kino Trešnja 2024.' finansijski je podržan i od strane Hrvatskog audiovizualnog centra. Projekt 'Aplauz ne plaća stanarinu: edukacija mladih i radničkim pravima u kulturi' te 'Aplauz ne plaća stanarinu: radionice o radničkim pravima za mlade umjetnice i kulturne radnike' podupire Gradski ured za mlade, obrazovanje i sport. Program 'Trešnjevačke igračice: ženski sport u kvartu i svijetu' podupire Zaklada Solidarna kroz Fond za žene u sklopu Programa za razvoj civilnog društva. Program 'Mikropolitike 2024.: Čija baština? Muzeji, arhivi i društveni angažman' finansijski podupire Ministarstvo kulture i medija RH.

Godišnji program BLOK-a u 2024. godini podupire Zaklada Kultura nova.

[BLOK] je korisnik institucionalne podrške Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva za stabilizaciju i/ili razvoj udruge.

Projekt Politička škola za umjetnike 2024. financijski podupire Rosa Luxemburg Stiftung Southeast Europe.

Program je u okviru obilježavanja 80. godišnjice Trećeg zasjedanja ZAVNOH-a u Topuskom i Prvog kongresa kulturnih radnika na oslobođenom teritoriju Hrvatske podržao Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade RH.

Obrazovni program „Praktikum za angažirani pristup baštini“ podupire Zaklada Foundation for Arts Initiatives

BLOK je korisnik programa institucionalne potpore za 2024. Gradskog ureda za kulturu i civilno društvo Grada Zagreba

Grad Zagreb